

Üçüncü Majistral Tarife ve Tatbikatı

Eczacı Rıdvan OZERLER

Eczanelerimizde tatbik edilen yeni Majistral tarife, ilk ve ikinci tarifelere nazaran oldukça değişik esaslar ihtiva etmektedir. Bilhassa "bölünmüş dozlar," da kademe esasının vazedilmesi, mayi ve kesif ispençiyarî şekillerin daha fazla sayıda fasıllara ayrılması ve aşağıda zikredeceğimiz diğer değişiklikler, tetbikatta meslekdaşlarımızdan eskiye nazaran daha fazla bir dikkat ve zihnî mesai istemektedir. Arkadaşlarımızın diğerlerine olduğu gibi bu tarifeye de kısa bir zamanda alışıp intibak edecekleri tabiidir. Ancak yeni tarifenin tatbikati hakkında mukayeseli bir açıklamada bulunmanın günlük mesai ve hudutsuz mes'uliyetin ağır yükü altında zihnen mahmul ve meşbu olan meslekdaşlarımıza faydadan uzak olmayacağı aşikârdır.

(1) — Eski tarifede yıldız işareti taşıyan ve tek olarak yazılan maddeler müstesna, formül başına asgarî 100 Krş. fiat konuyordu. Bu kere yıldız işaretleri ve asgarî 1 Lira kaydı kaldırılmıştır. Formül muhteviyatı ister tek madde ister bir kaç maddenin karışımından ibaret olsun aynı hükümlere tabidir.

(2) — Eski tarifenin 6 ve 14 üncü maddeleri gereğince alınan uyuşturucu ve toksik zamlarıyla gözde kullanılan ilâçlarda alınan fark tamamiyle kaldırılmıştır. Bu suretle yeni tarife sadece nöbet zamanı alınacak zammı ihtiva etmektedir.

(3) — *Nöbet zammı*, eskiden olduğu gibi majistral formül ihtiva eden reçete başına maktuan 100 kuruştur. Ancak eski tarifede vâzih bir anlam olmayan "bayram," tabiri yerine kanunen tesbit edilmiş "Resmî Tatil Günleri," tabiri ikame edilmiş; eskiden mevzuubahs edilmeyen "Pazar," kelimesi ise bu kere zikredilmiştir.

Böylece nöbet tutmakla mükellef eczacılar pazar ve resmî tatil günleri saat sabah 8: 00 den adi günlerde ise gece 20 00 den itibaren majistral formül ihtiva eden her *Reçete* başına 100 kuruş zam alacaklardır. Buna mukabil, yine aynı madde muktezasından olarak, nöbet tutmakla mükellef olmayan eczanelerin, başka meslekdaşlarının nöbet saatlarında faaliyette bulunamayacakları ve binaenaleyh, nöbet zammı alamıyacakları kat'i olarak tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Ayrıca, bilhassa taşra için çok mühim olan yeni bir hükme göre, tek eczaneli yerlerdeki meslekdaşlar pazar ve resmî tatil günleri

sabah saat 8:00 den, diğ er günler gece 20:00 den itibaren maiistral reçete kabul ve imâl ettikleri takdirde 100 kuruş zam alacaklardır.

(4) — *Masraf hissesi*, iki tarife arasında en mühim farklardan biridir. Ve yeni tarifenin 3. üncü maddesine göre kabul edilmiş bulunmaktadır. Umumî Masraf Hisselerini "formülün imâli için zaruri olan personel, işletme, demirbaş amortismanı, vs gibi masarifin reçeteye nisbî olarak intikali olarak tarif edebiliriz.

Böylece, bir majistral formülü fiyatlandırırken eskiden zamlar hariç, meslek hakkı (A cedveli); ilaç bedeli (B cedveli); ve kap bedeli (C cedveli) olarak üç unsur hesab edilirken, şimdi bunlara bir dördüncü unsur, yani "Umumî Masraf Hissesi," de eklenecektir. Bu hisse, formülün yeni B cedvelindeki ilaç bedeline göre tayin ve tanzim edilmiştir.

Şu halde bir formülün fiyatı: $(A) + (B) + (C) + (UMH) = \text{Fiat}$ denkleminine göre, yani,

1. *Meslek hakkı* (A cedveli)
2. *İlaç bedeli* (B cedveli)
3. *İlaç bedeline göre Umumî Masraf Hissesi* (yeni tarife maddesi: 3)

4. *Kap bedeli* (C cedveli) mecmuundan ibarettir.

(5) — Yeni tarifenin (B) cedvelinden hesap edilen ilaç bedeli 10 kuruştan aşağı tutuyorsa bu 10 kuruş olarak kabul edilir (Madde 11)

Bütün formülün nihaî fiyatı küsuratlı çıkıyorsa, en yakın 5 kuruşa irca edilecektir. Yalnız eskiden yüzpara atılmakta idi. Şimdi tam 2.5 kuruşu bulmayan küsurat atılacak, fakat 2.5 kuruş ve fazlası bir üst 5 kuruşa iblâğ edilecektir.

(6) — İlk majistral tarifemiz formülün (A), (B) ve (C) cedvellerine göre değerlerinin bir damga ile ayrı ayrı gösterilmelerini âmirdi. İkinci ve şimdi meriyetten kaldırılmakta olan tarifede bu usul değiştirilerek, formülün sadece yekûnunu diğ er tarih, imza ve zamlarla beraber bir damga ile yazmak mecburiyeti vazedilmişti. Yani tarifemizde ise, reçetenin kayıt numarasını ihtiva eden kaşe ve reçete nöbet zamanı yapılmış ise "Eczanemiz Nöbetçidir," ibareli veya nöbeti tesbit eden herhangi bir damga müstesna, başkaca bir mühür mecburiyeti kalmamıştır, Buna mukabil, evvelce reçeteyi sadece yapan imza ederken, şimdi hem yapan, hem de fiyatlandırıcı imzalıyaacaktır. Ayrıca her formülün ayrı ayrı ve varsa müstahzarla beraber yazılıp yekûn edilmesi ve tarih atılması mecburiyeti de vardır. Formülün hesabı reçete üzerinde değil, ayrı bir yerde yapılacak; reçeteye sadece elde edilen rakam yazılacaktır. Bazı arkadaşlar pratik ve kontrol bakımından faydalı bir usul takip etmekte, formülün hesabını reçete kopya defterindeki kaydının sol yanında yapmaktadırlar.

(7) — *Kap bedelleri.* Evvelce (C) cedvelinde şişe ve mantar fiatları ayrı ayrı gösterilmişti, Bu kere her iki fiat birleştirilmiştir. Böylece şişeye doldurulacak bir ilâçta kap bedeli olarak sadece yeni C cedvelindeki adi şişeler faslındaki fiatlar tatbik edilecektir. Şişeyi müşteri getirdiği takdirde alınacak fennî temizleme ücreti 20 kuruşa çıkarılmıştır. Şayet getirilen şişe mantarsız ise 10 kuruş da mantar için alınacaktır. Kap bedellerinin zikredildiği 16 ncı maddede, müşterinin getireceği ve fennî olarak temizlenebilecek kaplar olarak yalnız şişe ve kavanozlar tasrih edilmiştir.

(8) — *Sıvağlar.* Eskiden olduğu gibi süpozituar, ovül ve bujilerde kullanılanlar *hariç*, sıvağlardan ayrı bir bedel alınmayacaktır. Ancak yukarıdaki ispençiyarî şekillerin sıvağlarının miktarı reçetede yazılı değilse, kullanılan miktar eczacı tarafından reçeteye işaretlenerek bedeli de ona göre alınacaktır.

(9) — Son majistral tarifeyi diğerlerinden ayıran en büyük farkları meslekî haklara ait A cedvelinde görüyoruz. Bunları da maddeler halinde tetkik edelim:

a) Evvelce güllâç ve paketler toz olarak mütalea ediliyor ve toz bedeli olan fiçrete güllâç veya paket başına 2 kuruş ilâve edilerek hesap ediliyordu. Şimdi güllâç ve paketlere bölünmeyen yani *kitle halinde* hazırlanan tozlar tamamen ayrılmış; güllâç ve paketler pilül v. s. gibi bölünmüş dozlar sınıfına dahil edilerek tozlarla ilgisi kesilmiştir. Böylece güllâç ve paketlerde sadece güllâç ve paket başına cetvelde gösterilen fiat alınacak; *ayrıca toz parası hesap edilmiyecektir.*

b) Kaynatılarak hazırlanan formüller için yeni bir fasıl açılmıştır. Buraya Enfüzyon ve dekoksasyonlarla beraber solution boriquée gibi kaynatılarak hazırlanan haricen veya dahilen bilûmum solüsyonlar dahil edilmiştir.

c) Kaynatılanlarda dahilen veya haricen kullanılmanın bir farklı olmamasına mukabil kaynatılmadan hazırlanan mayi ispençiyarî şekiller haricen ve dahilen olmak üzere iki ayrı grupta toplanmışlardır.

d) Keza, kesif ve yağlı ispençiyarî şekiller de haricen ve dahilen olmak üzere aynı şekilde tasnif edilmişlerdir.

e) "A" cedvelinin bölünmüş dozlar kısmının nihayetindeki not bu ispençiyarî şekillere ait baytari reçetelerde meslekî hakkın iki misli hesaplanmasını âmirdir. Meselâ 10 adet Pol ihtiva eden bir veteriner reçetesinde meslekî hak olarak $10 \times 30 = 300$; $2 \times 300 = 600$ krş. hesaplanacaktır. Ancak bu keyfiyetin sadece bölünmüş dozlara yani güllâçlar, paketler, pilül ve granüller, jelatin kapsüller, bol, süpozituar ve ovüller ve bujilere tatbik edileceğini, meselâ baytari bir solüsyonun veya pomadın bu hükme tâbi olmadığını işaretlemek isteriz.

f) "A., cetvelinin tatbikatında muhterem meslekdaşlarımızın en ziyade dikkat buyurmaları gereken noktalardan biri de kademelerdeki sistem farkıdır. Şöyle ki :

Tozlar, sakkaro-granüleler, bölünmüş dozlar (güllâç, pilül, bol, paket, süppozituar, v.s.) ayrı bir sistemle; kaynatılanlar, dahilen ve haricen kullanılan mayiler, kesif ve yağlı ispençiyari şekiller ise ayrı bir sistemle tanzim edilmişlerdir.

Meselâ : Kitle halindeki bir toz 100 gram ise. 100 kuruş alınır, 100 gramı tecavüz ediyorsa, ilk 100 gramın meslek hakkı olan 100 kuruşa, takibeden her 100 gram ve küsüratı için 25 er kuruş ilâve edilecektir.

Rp

Dermatol 50 Gm.

S.: *Haricen* ... formülünde meslek hakkı olarak yalnız 100 Krş. alınır.

Fakat Rp

Acide Borique 140 Gm.

S.: *Haricen* formülünde ise $100 + 25 = 125$ Krş.

veya Rp

Bicarbonate de Soude 140 Gm.

Phosphate de soude 70 Gm.

S.: *Tarifi üzere, 1 kahve kaşığı* formülünde meslek hakkı olarak $100 + 25 + 25 = 150$ Kr alınır.

Bütün bu misallerde dikkat buyurulacak husus, terkiplerin *kitle halinde* hazırlanıp öylece ve başka bir ispençiyari şekle sokulmadan (yani güllâç veya paketlere bölünmeden) hastaya itasıdır.

Bölünmüş Dozlara gelince : Güllâç veya paketlerde, ayrıca toz parası veya tartı ücreti almadan, 10 adede kadar : 10×15 Krş = 150 Krş fakat meselâ 16 tane ise 16×10 Krş = 160 Krş alınacak; keza 21 tane ise 21×10 Krş = 210 Krş şeklinde hesaplanacaktır. Fakat 21 taneyi geçen adedler için, ilk 21 taneye kadar temel ücret baki kalmak üzerine, beherine 7 şer kuruş hesaplanacak ve temel ücrete ilâve edilecektir.

Fakat Rp

Sous Nitrate de Bismuth 1 Gm.

p. *I paguet No. XXX* formülünde meslek hakkı olarak ilk 21 paketin temel ücreti olan 21×10 Krş = 210 Krşa ilâveten dokuz mütebaki paketin ücreti de 9×7 Krş = 63 Krş ilâvesile cem'an 210 Krş + $63 = 273$ Krş meslek hakkı hesaplanacaktır.

Pilül, ovül, bol ve süppozituarlar dahi aynı sisteme ve fakat kendi özel kıymetlerine göre hesaplanacaklardır.

10 aded pilül beheri 20 şer Krştan $10 \times 20 = 200$ Krş, edecek ;
bilfarz 26 pilül $\times 7$ Krştan $= 182$ Krş tutacaktır. Buna mukabil 48
pilül, şu şekilde kıymetlendirilecektir:

ilk 30 pilül için 30×7 Krş $= 210$ Krş

mütebaki 18 pilül ise 18×5 Krş $= 90$ Krş olduğuna göre, mes-
lek hakkı olarak 210 Krş $+ 90$ Krş $= 300$ Krş hesaplanacaktır.

Kaynatılanlardan itibaren diğer gurup ispençiyari şekil-
lerde bu kademeli sistem değişmekte, yerine maktu ücretler konmak-
tadır, şöyle ki kaynatılma suretile hazırlanan herhangi bir formülün
mecmu vezni 300 grama kadar ise, alınacak meslek hakkı 150 ku-
ruştur. Fakat mecmu vezin 300 gramı aşınca, ister 325 gram gibi
kesirli, veya isterse 400 ve hatta 500 gram olsun, sadece maktuan
250 Krş meslek hakkı alınacaktır. Kezâ, diğer bir ispençiyari şekil
olan emülsiyon 50 grama kadarsa 50 Krş; 100 grama kadarsa (me-
selâ 70 gram) meslek hakkı olarak 100 Krş; fakat 100 gramdan fazla
ise, meselâ ister 102 gram veya ister 250 gram olsun, maktu ücret
sadece 150 Krştur.

10 — A cetveline ait hazırladığımız tasnifli bir tabloyu ayrıca
takdim ediyoruz. Bu tablo hazırlanırken basitleştirmek gayesiyle
eczanelerimizde hemen hemen kullanılmayan Sakkaro-granürlere,
jelatin kapsüller, bujiler, kabülizerk (Parenteral) mahlüller dahil edil-
memiştir. Meslekdaşlarımızın bu tabloyu reçetelerini fiyatlandırdıkları
mahalle asmak veya el altında bulundurmamak suretiyle kolaylık sağlı-
yacıkları kanaatindeyiz.

Üçüncü Majistral tarifemizin hepimize hayırlı olmasını temenni
ederiz.

MUHTASAR (A) CETVELİ TABLOSU

1. TOZLAR (Dozlara bölünmeyen ve kitle halinde kaplara konan)

100 Gr.a kadar 100 Krş.

Müteakip her 100 gr. ve kesirleri için 25 Krş.

2 BÖLÜNMÜŞ DOZLAR

Güllâclar ve Paketler:

1 — den — 10 taneye kadar Beheri 15 Krş.

1 — den — 21 " " " 10 Krş.

21 den fazlası için beherine 7 Krş.

Pilül ve Granüller:

1 — den — 10 taneye kadar beheri 20 Krş.

1 — den — 15 " " " 15 Krş.

1 — den — 21 " " " 10 Krş.

1 — den — 30 " " " 7 Krş.

30 dan fazlası için beherine 5 Krş.

Bol, Supozituar ve Ovüller :

- 1 — den 10 taneye kadar beheri 30 Krş.
 10 taneden fazlası beheri için 20 Krş.

3. MAYI İSPENÇİYARİ ŞEKİLLER

A — Kaynatılarak Hazırlananlar (Enfizyonlar, dekoksiyonlar, haricen ve dahilen kullanılan solüsyonlar)

300 Gr. a kadar 150 Krş.

Daha fazla ise 250 Krş.

B — Kaynatılmadan Hazırlananlar

1 — Dahilden alınanlar (Tizân, Mikstür, eliksir, solisyon, posyon, şurup, damla ve emsali)

100 gr. a kadar 100 Krş.

Daha fazla ise 120 Krş.

2 — Haricen kullanılanlar (Gargara, pansuman mayileri, banyolar, göz, kulak, burun damlaları ve emsali harici mahluller)

150 Gr. a kadar 100 Krş.

Daha fazla ise 150 Krş.

4. KESİF VEYA YAĞLI İSPENÇİYARİ ŞEKİLLER

a — Dahilen alınan (Emülsiyon, luuk, içilen oleolar ve jülepler)

50 Gr. a kadar 50 Krş.

100 Gr. a kadar 100 Krş.

Daha fazla ise 150 Krş.

b — Haricen tatbik edilenler (Pomat, Pat, ongan, Krem, Liniment, Oleo, Gliserole, Emp-lastrum ve yâkılar)

50 Gr. a kadar 100 Krş.

Daha fazla ise 125 Krş.